

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 28 Juni 1954

*'s Morgens te 11 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Beel, Beyen, De Bruijn, Cals, Donker, Kernkamp, Van de Kieft, Luns, Mansholt, Staf, Suurhoff, Van Thiel en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Algera en Witte).

Secretaris: J. Middelburg.

3. Buitenlands beleid

e. *De Nederlands-Indonesische Unie* (Zie notulen MR d.d. 21 Juni 1954, punt 3j. #Zie ook notulen MR 5/7/54, punt 3b.)

Minister *Luns* doet in het kort verslag van een langdurige bespreking met de Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken en van gesprekken met de Amerikaanse en Belgische Ambassadeurs. De Amerikaanse Ambassadeur zou zijn Regering inlichten en vroeg voorts op de hoogte te worden gehouden. Onze Ambassadeur Van Roijen heeft voorts een gesprek met Dulles gehad. De *Minister-President* acht het wenselijk ook de ambassadeurs van India en Pakistan over een en ander in te lichten. Minister *Luns* deelt mede, dat naar die zijde ook wel contacten hebben plaatsgevonden, maar dat hij de beide Ambassadeurs nog eens zal benaderen.

De Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken, Sunarjo is met een gedeelte van de Indonesische delegatie op Schiphol op de gebruikelijke wijze door de Chef van het Protocol ontvangen, spreker heeft met Sunarjo gesproken, waarbij deze heeft gezegd zich niet te beklagen, dat geen Minister bij de aankomst aanwezig was. Spreker heeft voorts medegedeeld, dat wij parlementaire goedkeuring moeten vragen van te bereiken overeenkomsten. Sunarjo heeft voorts de Ambonese kwestie aangesneden. De Indonesische delegatie zal bij de besprekingen alleen Indonesisch spreken. Zij zullen hun eigen tolken hebben. Aangezien op de eerste bijeenkomst Dinsdagmorgen de volledige Indonesische delegatie aanwezig zal zijn en Sunarjo voornemens schijnt te zijn een uitvoerige rede te houden, lijkt het spreker wenselijk van Nederlandse zijde niet alleen met vier Ministers en Mr. Blom aan de openingsvergadering deel te nemen. De *Minister-President* acht het niet nodig veel Nederlandse deskundigen aan de eerste vergadering te laten deelnemen. Minister *Luns* leest vervolgens het concept van de redevoering voor, waarmede hij de bespreking zou willen openen. De *Raad* verklaart zich, nadat enkele kleine wijzigingen in de redactie zijn aangebracht, accoord met deze redevoering.

De *Minister-President* acht het wenselijk met de Indonesiërs omtrent de publicatie af te spreken, dat men de inleidende redevoeringen niet zal publiceren en dat gemeenschappelijk communiqué's zullen worden opgesteld. Als men resultaten wil bereiken, zal men niet reeds in de beginfase moeten publiceren. Minister *Luns* heeft in deze zin reeds met Sunarjo gesproken.

Spreker zal nog een lijst van onderwerpen met betrekking tot de komende besprekingen rondzenden. Hij noemt vervolgens de punten van deze lijst. De *Minister-President* is van oordeel, dat het punt van de Indonesische studenten in Nederland beter niet ter sprake kan worden gebracht. Minister *Suurhoff* zou bij de besprekingen willen worden betrokken, als het punt van de werkzaamheid van Nederlanders in Indonesië aan de orde zou komen. Minister *Beel* neemt aan, dat de lijst van onderwerpen nog in de Ministerraad ter sprake komt; de spreker is van oordeel, dat het aantal onderwerpen, dat van Nederlandse zijde aan de orde zal worden gesteld, beperkt moet worden. Minister *Luns* is het hiermede eens.

Spreker deelt vervolgens mede, dat inzake het overleg met de algemene vertegenwoordigers van de West met Minister Kernkamp de conclusie is bereikt, dat het geen zin

heeft Dr. Pos en Mr. Debrot bij de besprekingen te betrekken; zij zullen echter evenals bij de besprekingen met Supomo op de hoogte worden gehouden en zullen ook de verslagen van de besprekingen krijgen. De *Minister-President* merkt op, dat zij de vertrouwelijke verslagen tijdens de besprekingen niet naar Suriname en de Antillen zullen moeten zenden. Minister *Luns* is het hiermede eens. Voorts is besproken, dat wel met de West overleg zal worden gepleegd als een te sluiten regeling in het Parlement wordt gebracht. De *Minister-President* vreest, dat hieruit nieuw tijdverlies zal ontstaan. Het afdelingsonderzoek in de Kamer zal, in geval overeenstemming wordt bereikt, niet voor half September kunnen plaatsvinden; intussen zal men dan misschien met de West hierover in contact kunnen treden.

Minister *Luns* deelt vervolgens nog mede, dat Susanto hem zei, dat Nederland toch ook met de West tot overeenstemming was gekomen. Spreker heeft daarop geantwoord, dat van de zijde der Amerikaanse gebieden bepaald goede wil bestond om tot een redelijk accoord te geraken en bovendien de overeenstemming met de West op ambtelijk en ministerieel niveau tevoren was voorbereid. De *Minister-President* acht het van betekenis, dat voor de bespreking met Indonesië overeenstemming met de West over het Statuut is bereikt.

f. *De Ambonese kwestie*

Minister *Luns* deelt in samenhang met het vorige punt mede, dat hij een bespreking heeft gehad met Minister Van Thiel over de wenselijkheid om de Ambonzaak op de voorgrond te stellen. Spreker deelt voorts mede, van Susanto een protest van de Indonesische Regering te hebben ontvangen inzake het verblijf van Ir. Manusama in Genève. Ten aanzien van het bezwaar, dat Ir. Manusama op zijn Nederlandse vreemdelingenpas werd aangeduid met Indonesiër heeft spreker geantwoord, dat gevraagd was hem aan te duiden als Ambonees, waartoe echter niet is overgegaan. Met betrekking tot de Indonesische klacht over de activiteit van Ir. Manusama in Genève heeft spreker gezegd, dat de Nederlandse Regering geen invloed daarop heeft, maar dat dit een zaak van de Zwitserse Regering is.

Minister *Kernkamp* heeft een brief gezonden aan Minister *Luns*, waarin wordt opgemerkt, dat ten aanzien van de kwestie der Ambonezen ook gelet moet worden op Nieuw-Guinea. Men zal niet te veel pressie op de Ambonezen moeten uitoefenen om naar Indonesië terug te keren in verband met de mogelijkheid, dat zij dan terecht komen in een Indonesisch leger, dat tegen Nieuw-Guinea zou kunnen worden ingezet. Minister *Luns* zou, als de kwestie van de Ambonezen ter sprake komt, ook de Ministers *Kernkamp* en *Van Thiel* erbij willen betrekken. De *Minister-President* is van mening, indien het uitgesloten blijkt, dat de Ambonezen naar Indonesië terugkeren, dat zij dan wel, voorzover daarvoor geschikt, in Nederlandse militaire dienst moeten kunnen worden opgenomen. De toezegging de Ambonezen niet operatief te gebruiken, welke alleen zin had zolang zij in Indonesië verbleven, zal dan ophouden. Minister *Van Thiel* heeft met Minister *Luns* besproken, dat eerst het verloop van deze besprekingen moet worden afgewacht.

Minister *Staf* is van oordeel, dat men zich niet te veel moet voorstellen van opneming van Ambonezen in militaire dienst. Men zal te zijner tijd wel onder ogen kunnen zien, dat Ambonezen in militaire functies tewerkgesteld worden. De *Minister-President* begrijpt wel de moeilijkheden van Minister *Staf*, maar daar staan andere belangen tegenover. Hij weet nog niet hoe deze kwestie moet worden opgelost. Als er een moment voor het aanpakken van dit probleem komt, zal het juiste ogenblik na de besprekingen met Indonesië zijn, tenzij een oplossing zou worden gevonden. Spreker stelt voor dit onderwerp thans niet door te praten. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

- - -